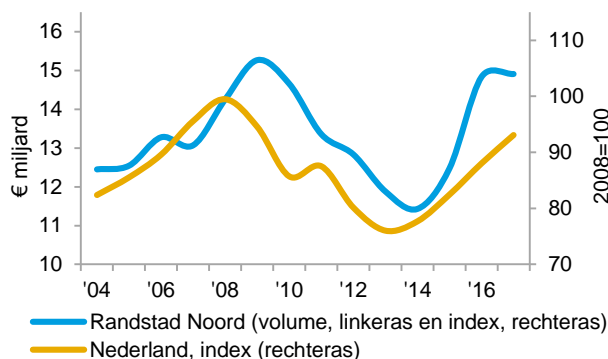

Samen met het EIB brengt Bouwend Nederland op BouwActueel alle relevante economische markt- en bedrijfsvoeringsinformatie voor leden bijeen. De website biedt inzicht in recente ontwikkelingen, prognoses en kengetallen bedrijfsvoering. Dit betreft zowel landelijke informatie als informatie voor de regio. Deze kwartaalrapportage biedt u inzicht in actuele economische ontwikkelingen voor uw regio en deelsector. Meer informatie vindt u op www.bouwendnederland.nl/bouwactueel.

Ontwikkeling bouwproductie

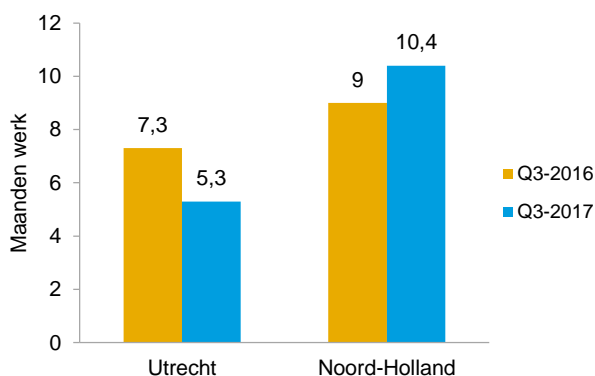

Bouwproductie groeit met 0,5%

De totale bouwproductie in Randstad Noord neemt, na een forse groei met 19% in 2016, dit jaar met een groei van een half procent beperkt toe. Het totale bouwvolume komt hiermee in 2017 uit op € 14,9 miljard, een aandeel van 23% in de totale Nederlandse bouwproductie. Twee derde van de productie wordt gerealiseerd in de provincie Noord-Holland. In 2017 gaat de productie in deze provincie echter krimpen met 4%, terwijl in de provincie Utrecht forse groei optreedt (+10,5%).

(Alle productiebedragen zijn in prijzen van 2015)

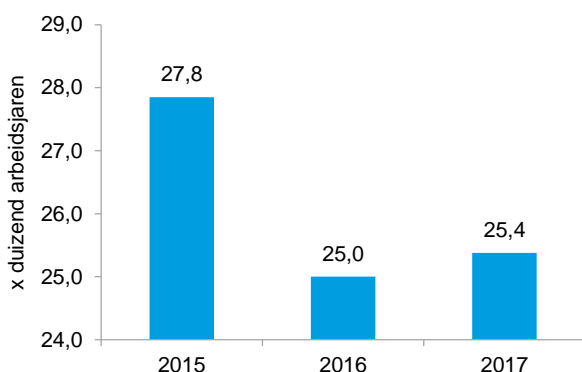
Orderportefeuilles

Wisselend beeld werkvoorraad

De werkvoorraad van bouwbedrijven is in het derde kwartaal van 2017 in Utrecht met twee maanden afgenomen. In de provincie Noord-Holland was juist sprake van een stijging van het onderhanden werk. De orderportefeuilles groeiden in deze provincie met 1,4 maanden. Met 10,4 maanden hebben de bouwers in Noord-Holland de op één na hoogste werkvoorraad van alle provincies.

Ontwikkeling werkgelegenheid

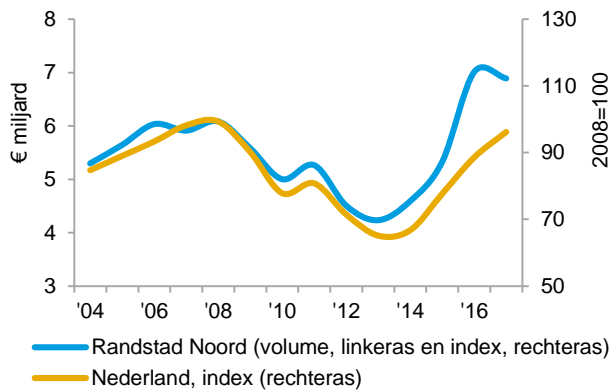
Lichte groei arbeidsvolume

De werkgelegenheid is in 2016 met maar liefst 10% afgenomen. Voor 2017 wordt een lichte stijging verwacht van 1,5%, dit komt neer op een groei van 400 werknemers. Het herstel van het aantal arbeidsjaren is, in vergelijking tot het landelijk gemiddelde, in landsdeel Randstad Noord relatief beperkt.

(Het betreft hier de werkgelegenheid van de uitvoerende bouw)

Ontwikkeling woningbouwproductie

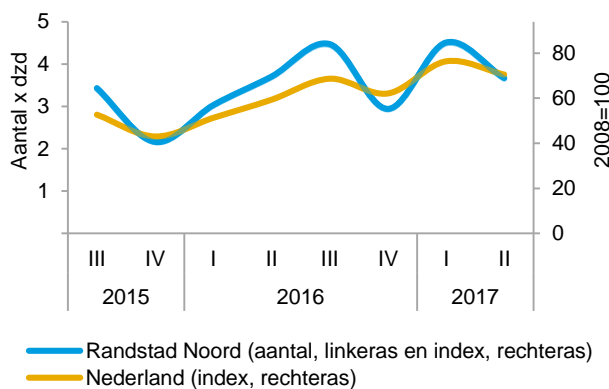

Productie krimpt met 2%*

De verwachte krimp in 2017 steekt mager af bij de explosieve groei van bijna een derde van de woningbouwproductie in 2016. De noordvleugel van de Randstad krimpt in 2017 met 2% ten opzichte van het voorgaande jaar. Ook in vergelijking met het landelijke beeld is de krimp in deze twee provincies opvallend. De provincies hebben samen een aandeel van een kwart in de totale woningbouwproductie in Nederland.

* Nieuwbouw, herstel en verbouw, onderhoud

Aantal vergunningen woningbouw

Aantal vergunningen stijgt sterk

Tussen januari en juni 2017 zijn in de regio voor ruim 7.100 woningen vergunningen verleend. Dit is een toename van 20% ten opzichte van dezelfde periode in 2016. Deze stijging is lager dan in de andere landsdelen en blijft significant achter bij het landelijk gemiddelde van 33%. Vooral in de provincie Utrecht was de groei beperkt (12%), terwijl in Noord-Holland de vergunningverlening met 24% toenam. De groei in het landsdeel ten opzichte van de tweede helft van 2016 (+10%) is wel vergelijkbaar met die in Nederland als geheel (gecorrigeerd voor seizoensinvloeden).

Woningbouwproductie per provincie

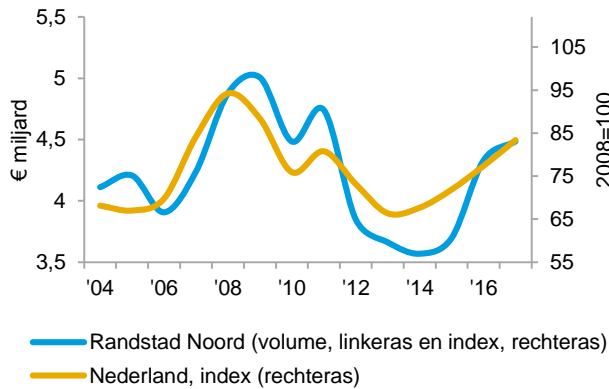
	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2015	2016	2017	2016	2017
Utrecht	1.714	2.010	2.305	17	14,5
Noord-Holland	3.612	5.000	4.580	38,5	-8,5
Totaal	5.327	7.010	6.885	31,5	-2
Nederland	21.100	24.150	26.275	14,5	9

Grote terugval in Noord-Holland

De productiecijfers van de provincie Noord-Holland kennen dit jaar een sterke terugval. In 2016 nam de productie met een groei van bijna 40% nog fors toe, terwijl deze dit jaar krimpt (-8,5%). Het beeld in de provincie Utrecht is in deze twee jaren evenwichtiger, met in beide jaren een solide groei. Noord-Holland blijkt het totale beeld van de noordelijke Randstad sterk te beïnvloeden.

Ontwikkeling utiliteitsbouwproductie

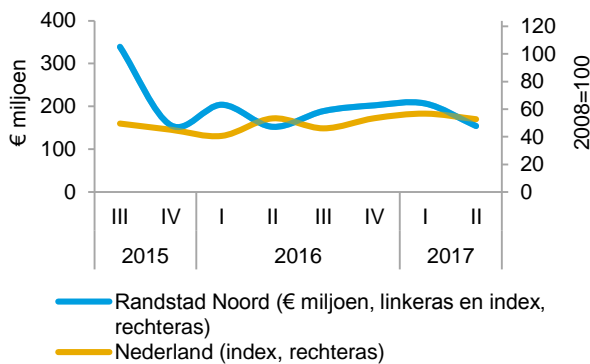

Herstel in utiliteitsbouw zwakt af*

De herstellende bouwproductie in Randstad Noord vakt in 2017 af. Na forse groeicijfers in 2016 noteert de productie in 2017 een groei van 3,5%. Hiermee ligt de productie in dit landsdeel 1,5%-punt onder het landelijk gemiddelde. De gezamenlijke productie in Utrecht en Noord-Holland heeft een aandeel van 23% in de landelijke utiliteitsbouwproductie.

* Nieuwbouw, herstel en verbouw, onderhoud

Bouwvolume vergunningen utiliteitsbouw

Zwakke dynamiek vergunningen

Het volume van verleende vergunningen voor nieuwbouw* lag in de eerste helft van 2017 1,3% hoger dan een jaar eerder. Deze groei is veel minder sterk dan in Nederland als geheel (16%). Deze matige prestatie komt vooral voor rekening van de sterke daling van de vergunningverlening voor de sectoren handel en zakelijke dienstverlening. Deze daling kon net worden gecompenseerd door een krachtige toename van het vergunde bouwvolume voor cultuur en recreatie en de groei bij landbouw en nijverheid.

*Prijsniveau 2016

Utiliteitsbouwproductie per provincie

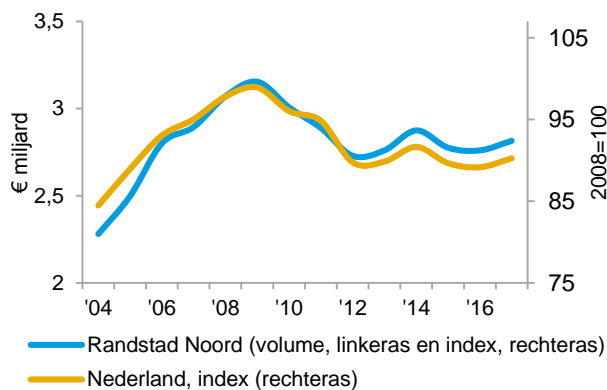
	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2015	2016	2017	2016	2017
Utrecht	1.285	1.585	1.745	23,5	10
Noord-Holland	2.412	2.745	2.740	14	0
Totaal	3.697	4.330	4.485	17	3,5
Nederland	18.000	18.850	19.775	4,5	5

Utrecht drijver achter productie

In de provincie Utrecht zet het herstel van de utiliteitsbouwproductie dit jaar door met een groei van 10%. In Noord-Holland stabiliseert de productie juist op nagenoeg hetzelfde niveau als in 2016. Noord-Holland is alsnog verantwoordelijk voor 61% van het productievolume in dit landsdeel.

Ontwikkeling infraproductie

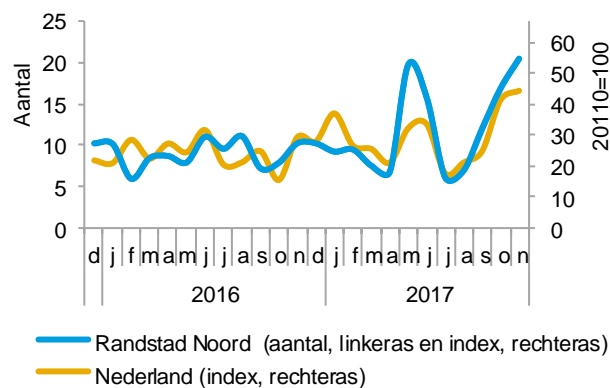

Infraproductie* groeit in 2017

De raming van de gww-productie laat dit jaar een gematigde groei zien. De productie in Randstad Noord groeit in 2017 even snel als het landelijk gemiddelde. Nadat beide provincies in 2016 nog te maken hadden met krimp is het herstel nu ingezet. De totale productiewaarde bedraagt meer dan € 2,8 miljard.

* Nieuwbouw en reconstructie, reparatie en onderhoud

Openbare aanbestedingen

Laag aantal openbare aanbestedingen

In het derde kwartaal van 2017 zijn 10% minder openbare aanbestedingen uitgebracht, in vergelijking met hetzelfde kwartaal in 2016. Vooral na het zeer sterke tweede kwartaal van 2017 is het huidige aantal aanbestedingen laag te noemen. Vooral mei van dit jaar draagt met 22 aanbestedingen sterk bij aan het niveau van het gehele tweede kwartaal.

Infraproductie per provincie

	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2015	2016	2017	2016	2017
Utrecht	879	875	895	-0,5	2,5
Noord-Holland	1.896	1.885	1.920	-0,5	2
Totaal	2.775	2.760	2.815	-0,5	2
Nederland	14.375	14.250	14.525	-1	2

Evenwichtige groei

De productieramingen in 2017 vertonen in de twee provincies een eenduidig beeld. In de provincie Utrecht groeit de productie marginaal sneller met 2,5%. In Noord-Holland versnelt de bouwproductie met 2%. Beide provincies hadden in 2016 nog te maken gehad met een lichte krimp. Utrecht heeft met 32% het kleinste aandeel in de productie in dit landsdeel.